

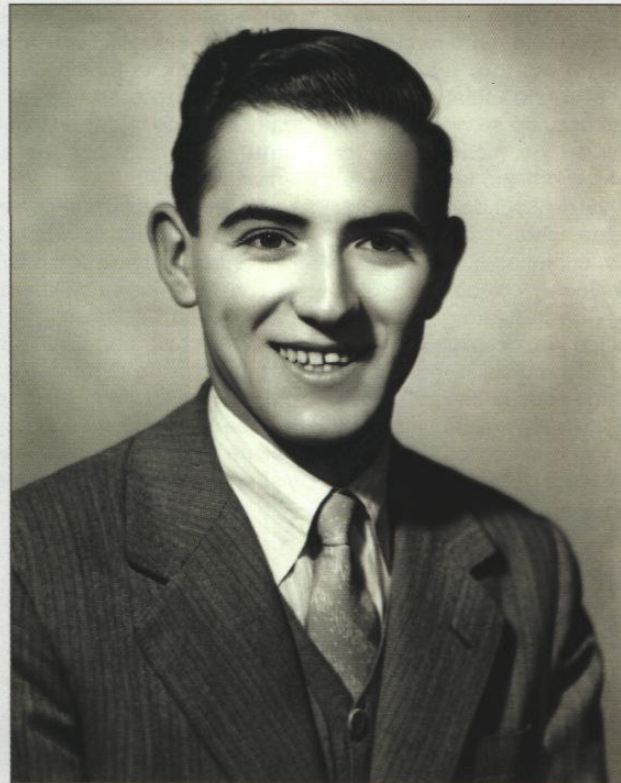

UN ANTECEDENT EN LA CREACIÓ DE LA MARXA CRISTIANA: el pasdoble-marxa JULIO PASTOR (1954) d' Amando Blanquer.

L'aparició l'any 1958 de la marxa cristiana *ALELUYA!* de la mà del nostre benvolgut Amando Blanquer Ponsoda, marca se'ns dubte, un abans i un després en la música festera, i lògicament en la festa de moros i cristians. No obstant, en l'ambient fester pre- *Aleluya!*, es van donar una serie de circumstàncies que van possibilitar la seua aparició. D'aquest període s'ha parlat poc, perquè entre d'altres coses - parlar sempre des d'una perspectiva alcoiana - la música festera es trobava en un moment de franca decadència. Els anys 50 en general i posteriorment la dècada dels 60, encara que en menor mesura, són uns anys de poca innovació en la música festera, encara que necessàriament, sempre hi trobem algunes brillants excepcions.

Una visió particularment interessant d'aquest moment de la festa - on la figura de Blanquer se'ns presenta com un testimoni privilegiat - ens la dona el propi compositor d'*Aleluya!* en la ponència que al voltant de la marxa cristiana, va donar a Cocentaina amb motiu del 50 aniversari de la composició del pasdoble "*Paquito el Chocolatero*" de Gustavo Pascual Falcó. La seua reflexió ens aporta informació i impressions de primera mà, que ens poden ajudar molt a situar-nos en aquell moment històric. A més, ens dona noves dades i criteris de valoració per a sopesar, en la seua justa mesura, l'aparició de la composició que dona nom a aquest escrit. Blanquer ens parla d'aquests antecedents de la marxa cristiana en els següents termes:

"... Cuando aparece Aleluya, primera marcha cristiana compuesta para la entrada de cristianos de las fiestas de moros y cristianos de Alcoy en el año 1958, el panorama musical festero era bastante rutinario. Por una parte los pasodobles dianeros, cuando no se inspiraban en temas populares, y lamentablemente eran pocos, tomaban como modelos

los llamados pasodobles "sentats", que dicho sea de paso tanto agradan al "fester". Si existía algún caso, y lo había, de trascender al ideario convencional establecido no se sabe por quién para el pasodoble dianero, por sus componentes a veces poemáticos, otras de pura técnica compositiva, no conectaban con el ambiente "fester" cuyo interés a veces no se corresponde con el general de la fiesta y éste sin mayor preocupación, lo rechazaba. Aquí quisiera señalar que el fester no siempre se siente protagonista, en muchas ocasiones él mismo se cree que es la fiesta. No hace falta decir que los tipos de pasodobles descritos corresponden a mentalidades musicales distintas. Mientras en el primer caso se podría presuponer la existencia de un compositor rutinario, con escasa formación, sin apenas ideal, que compone a medida del consumidor, en el segundo caso

se detecta al compositor que quiere sublimar la fiesta, la idealiza para llenarla de contenidos artísticos. Su esfuerzo por introducir en un "binario" (la música festera es para desfilas) un caudal de intenciones estéticas y planteamientos sonoros y temporales no se ve compensado por la actitud del "fester" ni por los "críticos" de la fiesta. Estas obras mueren con su nacimiento y quizá si tienen suerte se interpretan en algún concierto monográfico, no en la calle que es para donde fueron escritas.

A la marcha mora le ocurre otro tanto... A los festeros les bastaba y sobraba con una fórmula rítmica en la percusión y una línea melódica contrastante (fuerte-piano) al margen de valoraciones cualitativas. Esta actividad a mi entender dio origen a una proliferación de compositores de pasodobles y marchas moras surgidos bajo el efecto de un éxito fácil. Claro,

201/2

La Comparsa Vascos

i A l e l u y a !

marcha cristiana

Amando Blanquer Ponsida

*Actualment a les festes de la gran festa a l'Alcoi
A. Blanquer*

Lina, març, 1989.

cuando se cree que un pasodoble o una marcha mora es algo que no precisa de una caracterología sonora concreta y sólidamente definida, sobra todo comentario. La realidad es que tanto el pasodoble dianero como las marchas mora y cristiana son algo más que un canto a la fiesta, es el lenguaje propio y específico de la fiesta... Para mí la música escrita en este periodo (primera mitad del siglo XX) es la que mejor refleja el sentimiento popular de la fiesta. Pero lamentablemente estos autores no encontraron continuadores... Corrían nuevos tiempos y lo que se imponía no eran partituras con contenidos estéticos sino fórmulas estereotipadas aptas para desfilar... Con este panorama pocas cosas nuevas podían plantearse, no obstante había que intentarlo

aún presintiendo que estaban abocadas al fracaso. Entre las nuevas formas de expresión de la música festera se hallaba la marcha cristiana que ofrecía un panorama atractivo precisamente por su virginidad."

Aquesta ferma voluntat per plantejar noves alternatives al deteriorat ambient musical de la festa de la que ens parla Blanquer en les darreres paraules del fragment de la ponència, ens presenta a un compositor compromés no sols amb la música festera, sinó amb el fonaments i plantejaments estètics de la festa. Sols per aquesta posició, per aquesta vinculació "espiritual" amb la festa d'Alcoi, li hem d'estar eternament agrai'ts. Aquesta vessant de la personalitat de Blanquer - de la que hem parlat en altres ocasions

i que hem pogut reconèixer, sentir en les seues paraules- ens trasllada a la creació, pocs anys abans de la constitució definitiva de la marxa cristiana, d'una composició especial dins de la seua producció: el pasdoble-marxa de 1954 *Julio Pastor*.

Els motius que fan, si més no, al menys interessant aquesta composició són de diversos tipus. Per una banda, el pasdoble-marxa està dedicat a una de les persones - el gerent de *Paños Pastor* on treballava Blanquer- que van fer possible que el nostre compositor poguera ampliar el seus estudis musicals a València. Podem parlar per tant -i així ho vam escoltar en moltes ocasions al llarg dels actes de l'homenatge que el seu poble li va retbre l'any passat- d'una persona important per al nostre músic i un vertader mecenas del compositor. Es tracta, doncs, d'un acte d'agraïment. D'altra banda la composició presenta unes característiques que la fan erigir-se com una clara intuïció de la marxa cristiana posterior. Amb conversacions mantingudes amb el propi compositor, ell mateix m'ha parlat d'una certa aproximació, al moment de la composició, a la necessitat de la nova forma expressiva. El fet que el propi compositor anomena *pasdoble-marxa* a la composició, ens aporta dades de la seua intenció.

Encara que pensada per a la diana, aquesta composició se'n presenta com un pont directe a l'entrada cristiana. El canvi es produeix al trio del pasdoble. Fins aquell moment tot flueix d'una manera lògica en un pasdoble d'aquest tipus. Es doncs, com he dit abans, quan arribem al trio -clarament marcat per una modulació i tres intervencions de la caixa- on la composició es transforma en una vibrant peça heràldica. El solemne tema amb sonoritats litúrgiques -que es repetirà al fort final amb la destacada intervenció de la percussió incorporant nous timbres com ara les campanes o la lira- ens trasllada a l'entrada triunfal de les tropes cristianes a la vila d'Alcoi un matí d'Abril.

ÀNGEL LLUÍS FERRANDO
MORALES